

La contaminació ambiental per residus

Actualment a escala global estem generant un 2.000 milions de tones de deixalles cada any amb una tendència a l'alça i una previsió de 3.800 milions de tones el 2050, segons la UNEP. La seva correcta gestió constitueix un repte colossal, ja que només el 12% dels residus del món es reciclen i la resta es destinen a les incineradores i als abocadors a l'aire lliure.

Impactes de la contaminació per residus

La gestió inadequada de les deixalles està produint la contaminació de l'aire i de l'aigua, la degradació del sòl i una important quantitat d'emissions de metà i altres gasos, així com lixiviats perillosos. Paral·lelament, l'augment constant de residus representa un dels principals factors responsables del canvi climàtic, degut a la seva combustió, juntament amb els processos de transport associats, el seu posterior abocament i la descomposició anaeròbica del material orgànic.

Aquests impactes imposen importants costos ambientals, socials i de salut pública. Les zones que en pateixen més les conseqüències també són molt desiguals. Els països occidentals enviem les nostres deixalles a altres països més pobres amb mà d'obra més barata i normes mediambientals més flexibles. Així trobem abocadors gegantins com el de Ghazipur a l'Índia o al desert d'Atacama a Xile.

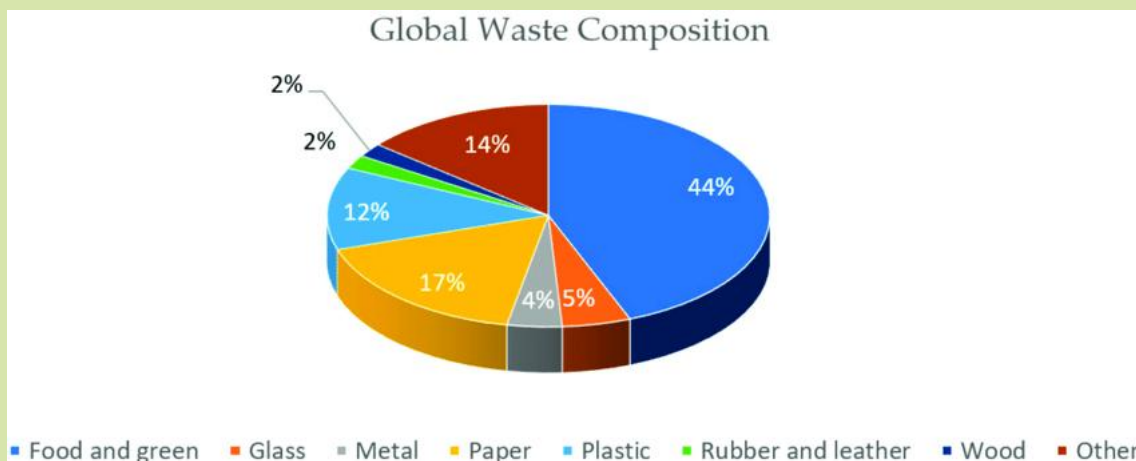
El sector de la gestió dels residus genera el 5% (2.087,37 milers de tones de CO₂eq el 2022) de les emissions totals de Catalunya, segons l'inventari de Gasos amb Efecte Hivernacle (GEH).

Principals tipus de residus sòlids

La composició dels residus sòlids municipals a tot el món la lideren els aliments i les restes vegetals amb un 44% del total, cosa que representa un important repte tenint en compte que es calcula que un terç dels aliments produïts al món es perden o malbaraten, malgrat que hi ha milions de persones que pateixen desnutrició o estan en risc de patir-ne.

Les següents fraccions identificades serien el paper i cartró amb un 17% i el plàstic, que suposa un 12% del total.

8. Contaminació ambiental per residus

Font: Azis, F.A.; Rijal, M.; Suhaimi, H.; Abas, P.E. *Patent Landscape of Composting Technology: A Review. Inventions* 2022

Els residus plàstics presenten una problemàtica particular i especialment preocupant, deguda al seu sobreús. És un material versàtil que permet fabricar utensilis de tota mena, però d'altra banda, no es biodegrada, sinó que es va descomponent en partícules més petites (microplàstics), per tant no desapareix. Es diu que tot el plàstic que s'ha produït al món, encara segueix en algun racó del planeta. Tant és així que s'ha trobat plàstic en l'aigua, l'aire, en els òrgans dels éssers vius i fins al cim de l'Everest. Aquest fet el converteix en un greuge per al medi ambient i la salut humana i de les altres espècies.

Els microplàstics

Els microplàstics són partícules plàstiques de diferents materials i formes (fragments, fibres, esferoides, grànuls, pel·lets, escates o perles) amb una mida que oscil·la entre 0,1 i 5.000 micròmetres (μm). Un exemple en són **les fibres tèxtils** que es poden desprendre durant el procés de rentat, especialment si es tracta de peces amb fibres sintètiques com el polièster, el niló o l'acrílic.

Un món de plàstic

El plàstic ha inundat la nostra vida diària. La cultura d'usar i llençar en què estem immersos, fa que el trobem en els envasos dels aliments, en productes d'higiene personal, a la roba i en un munt d'objectes d'ús quotidià.

A dia d'avui, no és possible reciclar el 100% del plàstic fabricat i molts dels productes, com per exemple els envasos que fan menys de 10 cm o els que contenen PVC, no s'estan recuperant. A l'estat espanyol per exemple, l'any 2022 només el 38% dels plàstics es van reciclar; el 23% es van dedicar

8. Contaminació ambiental per residus

a la recuperació d'energia i el 39% restant es van destinar a abocadors¹.

La seva producció també requereix energia i recursos naturals: per obtenir **1 kg de plàstic es generen 3,5 kg d'emissions de CO₂**. Segons l'informe del Centre Internacional de Dret Ambiental, al 2022 la producció de **plàstic va suposar el 3,5% de les emissions de carboni mundial i es calcula que al 2050 serà del 13%**.

De tots els residus plàstics, **una tercera part** acaba en els sòls o en masses d'aigua dolça. S'estima que la contaminació terrestre per microplàstics és de 4 a 23 vegades més elevada que la marina.

Illes de plàstics

Repartides entre els diferents oceans del planeta es troben grans acumulacions de residus no biodegradables, **la gran majoria dels quals són plàstics i microplàstics**. Hi ha un total de **5 illes**, i la més extensa del Pacífic mesura tres vegades la mida de França.

S'ha documentat que el plàstic als oceans impacta sobre unes 700 espècies d'organismes marins, i es calcula que provoca la mort de més d'un milió d'aus i de 100.000 mamífers marins a l'any.

La contaminació marina per plàstics representa un 15% del total, mentre que el **85% es manté sota l'aigua a profunditats de fins a 11.000 metres**.

La recerca dels plàstics

Actualment hi ha diversos projectes i investigacions al voltant de la contaminació i impactes dels plàstics i microplàstics. Per exemple, el **Projecte Plas-Med** amb participació de l'Institut Català de Recerca de l'Aigua (ICRA) sobre la presència de contaminants associats als plàstics flotants a les costes catalanes, o el projecte **Projecte Life-Recyclo** dut a terme per l'empresa Tree Water i la Fundació Ramon Noguera de

¹ Font: *Plastics Europe*

8. Contaminació ambiental per residus

Girona, que treballa amb sistemes de tractament d'aigües per eliminar la càrrega de contaminants, principalment les fibres dels microplàstics i altres compostos químics com ara els bisfenols.

Propostes d'acció contra la contaminació per residus

- ✓ Exigir a les administracions la implementació de mesures per reduir dràsticament la quantitat i toxicitat dels plàstics i altres residus.
- ✓ No utilitzar productes d'un sol ús i reduir-los en general.
- ✓ Planificar les compres i adquirir allò que realment necessitem.
- ✓ Escollir productes no envasats.
- ✓ Utilitzar cosmètics o productes de neteja fets amb components naturals.
- ✓ Beure aigua de l'aixeta i escollir envasos per a begudes i productes líquids que siguin retornables, com ara envasos de vidre.
- ✓ Separar correctament els residus segons cada fracció i llançar-los al contenidor corresponent.

El reciclatge és fonamental per reduir al màxim els impactes produïts per l'abocament de residus, però no ens hem d'oblidar que **EL MILLOR RESIDU ÉS AQUELL QUE NO ES GENERA**, així que reduir el consum és encara més beneficiós.